ભાદરવા સુદ ૭, સોમવાર તા. ૨૯-૮-૧૯૬૦
ઋષભજિન સ્તોત્ર-ગાથા-૨૭ થી ૩૦, પ્રવચન-૮

યહ પદ્મનંદી પંચવિંશતિ નામકા ગ્રંથ હૈ. 'પદ્મનંદિ' એક મહાન આચાર્ય દિગંબર સંત હો ગયે હૈં. ભાવલિંગી સંત. કરીબ ૯૦૦ સાલ પહલે (હુએ હૈં). વનવાસી સંત થે, આત્મજ્ઞાની ધ્યાની આત્મામેં છઠ્ઠી-સપ્તમ ભૂમિકા જિનકો પ્રગટ હુઈ થી. ઐસે ભાવલિંગી સંત (થે). અધ્યાત્મકી દૃષ્ટિકા ભી ઉસમેં બહુત કથન હૈ ઔર ધર્મીજીવકો ભગવાનકી ભક્તિ, પૂજાકા ભી ભાવ આતા હૈ. હૈ શુભભાવ, હૈ શુભભાવ, વહ ધર્મ નહીં હૈ તો ભી શુભભાવ ધર્મીકો આયે બિના રહતા નહીં.

મુમુક્ષુ :- શુભકા અર્થ ક્યા હોતા હૈ?

ઉત્તર :- શુભકા અર્થ પુણ્યબંધકા કારણ, ધર્મ નહીં. લેકિન વહ બાત શ્રવણમેં-ધર્મકા શ્રવણ કરના ઐસા ભી શુભભાવ આતા હૈ, કથન કરના, ઉપદેશ કરના ઐસા ભી શુભભાવ ધર્મીકો આતા હૈ. શુભભાવ આયે નહીં તો વીતરાગ હો જાયે. ઔર શુદ્ધ શ્રદ્ધા-જ્ઞાનકી પરિણતિ હોને કે બાવજૂદ જબતક શુદ્ધઉપયોગ અંતરમેં રમે નહીં, તબતક ઐસા શુભભાવ આયે બિના રહતા નહીં. ભગવાનકી વાણી શ્રવણ કરના, સુનાના, વાંચન કરના, પૃચ્છના કરના, ઉસકા ઉત્તર સુનના, ઉસકા વિચાર વિકલ્પ દ્વારા કરના વહ સબ શુભભાવ હી હૈ. મોતીલાલજી! શુભભાવ હી હૈ.

વહ શુભભાવ, ધર્મ ભૂમિકામેં કર્મધારા રૂપ રાગ ઉસકી ભૂમિકાકે યોગ્ય ચૌથે ગુણસ્થાનમેં સમકિતીકો અવિરત સમ્યગ્દૃષ્ટિકો ભી આતા હૈ, પંચમ ગુણસ્થાનમેં શ્રાવકકો ઔર છઠ્ઠે ગુણસ્થાનમેં મુનિકો ભી ભક્તિકા રાગ આતા હૈ. વહ ભી યાત્રા, ભક્તિ, પૂજા, દયા, દાનકા ભાવ આતા હૈ, વહ શુભરાગ હૈ. નેમચંદભાઈ! પંચ મહાવ્રતકા ભાવ આતા હૈ કિ નહીં? પંચ મહાવ્રત ભી શુભરાગ હૈ, શુભઉપયોગ હૈ. ધર્મ નહીં. વાસ્તવમેં ધર્મકા કારણ ભી નહીં હૈ. તો ભી ભૂમિકામેં સર્વજ્ઞપદ અપના નિજપદકા જ્ઞાતા-દૃષ્ટાકા ભાન હુઆ તો સર્વજ્ઞ પરમાત્મા જો હો ગયે ઉનકી ભક્તિ, પૂજાકા શ્રવણ, મનનકા, વિનય કરનેકા જો ભાવ હૈ (વહ) સબ શુભભાવ હી હૈ. ઐસે ભગવાનકી પૂજા, ભક્તિકા ભી ભાવ આતા હૈ, ઉસકા નામ શુભભાવ હૈ.

ઉસ શુભભાવ કો મિથ્યાત્વ માને વહ મૂઢ જીવ હૈ, અજ્ઞાની હૈ. અશુભ ભી આતા હૈ. સમ્યગ્દૃષ્ટિકો અશુભ નહીં આતા? સ્ત્રીકા વિષય-ભોગ, રાગ, ધંધા-પાની કરનેકા ભાવ અશુભ આયે બિના રહતા હૈ? પંચમ ગુણસ્થાનમેં, ચૌથે ગુણસ્થાનમેં ભી અશુભભાવ તો આર્તધ્યાન, રૌદ્રધ્યાન હૈ, આતા હૈ ઔર રૌદ્રધ્યાન, આર્તધ્યાન જબ હો, તબ ઉસસે બચનેકો

ऐसा शुभभाव दयाका, दानका, पूजाका, भक्तिका, व्रतका, तपका वह सब शुभभाव है, आते हैं. आचार्य महाराज वर्णन करते हैं. कोई अकेला निश्चयाभासी हो जाये कि नहीं, आत्मामें शुभभाव आते हैं तो वह अधर्म है और उसको मिथ्यात्व मानना वह बात सच्ची नहीं है. समजमें आया? कठिन बात. हजारीमलजी! शुद्धभावका भान नहीं अथवा शुभभावमें धर्म मान लेते हैं, अथवा शुभभावमें मिथ्यात्व मान लेते हैं, दोनों बात जूठी है. कैसे उसका मिलान करना? ..चंदजी! लोग कहते हैं, व्यवहारका लोप हो जाता है. सुन तो सही. व्यवहार तो, महान कुंदकुंदाचार्यदेव ... महान, सर्वज्ञ परमात्मा हुए उससे पहले तीर्थंकरदेव छद्मस्थ (दशामें थे), तब छठ्ठी-सातवीं भूमिकामें विचरते हैं तो उनको भी शुभउपयोग तो आता ही है, होता ही है. वह मिथ्यात्व नहीं है, अज्ञान नहीं है. वह अधर्म है. अधर्म अर्थात् आत्माका स्वभाव शुद्ध श्रद्धा, ज्ञान, रमणतासे विरुद्ध है तो उसको अधर्म भी कहते हैं. लेकिन अशुभभाव अधर्म है, उसकी तुलनामें शुभभावके अधर्ममें मंद कषाय है. उसको ज्ञानी जानते हैं कि पुण्यबंधका कारण है. उसके फलमें श्रवण, मननका, वीतरागकी वाणी आदि मिलना होता है. उसमें आत्माकी शांति उसके कारणसे नहीं होती, धर्म उसके कारणसे नहीं है, लेकिन आये बिना रहता नहीं. या तो अकेले निश्चयमें चला जाये, या अकेले व्यवहारसे धर्म मानकर खुश हो जाये कि हमने कर लिया धर्म.

आचार्य कहते हैं, देखो! २६ गाथा हो गई. जंगलमें विचरनेवाले छठ्ठे-सातवें गुणस्थानमें बिराजमान मुनि भावलिंगी, अप्रमत्त दशा आत्माका आनंद, शुद्धोपयोग (वर्तता है). क्षणमें शुद्धउपयोग आता है और क्षणमें छठ्ठी भूमिकाका शुभराग आता है. प्रभुकी भक्ति करते हैं. चांवर तक आया है. भगवानके अष्ट प्रातिहार्यका वर्णन करते हैं. एक तो अस्तित्वका वर्णन करते हैं कि भगवान हैं उनको अष्ट प्रातिहार्य थे. समवसरण था, धर्मसभा थी. देव, समकिती भी भक्ति करनेको आते हैं. ईन्द्रों एकावतारी-एकभवतारी, ऐसे ईन्द्र भी भगवानकी भक्ति करते थे. उसमें चंवर तक आ गया. छत्र, चंवर, सिंहासन, अब पुष्पवृष्टि अष्ट प्रातिहार्यमें है न. देव पुष्पवृष्टि करते हैं न. देवों आकर भगवानके समवसरणमें पुष्पवृष्टिकी भक्ति करते हैं. उसके बहाने ये पुष्पवृष्टि क्या है, उसका थोडा अलंकार लगाकर आचार्य महाराज भक्ति करते हैं. २७वीं गाथा.

विहलीकय पचसरे पंचसरो जिण! तुमम्मि काऊण।
अमरकयपुष्फविट्ठी, छला इव बहु मुअइ कुसुमसरो।।२७।।

'हे भगवान जिनेन्द्रदेव! आपके सामने जिस कामदेवके पांचो बाण निष्फल हो गये हैं...' बाण निष्फल हो गये. क्या कहते हैं? ये पांच ईन्द्रियोंके विषय हैं न? विषय. उसे कामदेवकी उपमा देते हैं. पांच ईन्द्रियके विषय, उसका जो राग. हे भगवान! ईन पांच ईन्द्रियोंके कामबाणने आपको विषयके बाण मारे, लेकिन आपके आगे निष्फल

હો ગયે. આપ વીતરાગ અરાગી અંતર આનંદકી દશામેં પરિણમિત હોકર ઉસ કામબાણકો નિષ્ફલ કર દિયા. કામબાણકી અસર આપકો હુઈ નહીં. બડે-બડે કિતને હી દેવ ધારણ કરનેવાલે કામ, સ્રીકા વિષય અથવા પ્રશંસા આદિકે શબ્દકે રાગમેં ઘુસ જાતે હૈં.

પ્રભુ! દેવોંને આપ પર જો પુષ્પવૃષ્ટિ કી વહ ક્યા હૈ? હમ ક્યા માનતે હૈં? કિ પાંચો બાણ નિષ્ફલ હો ગયે. '**ઐસા વહ કામદેવ, દેવોં દ્વારા આપકે ઉપર કી હુઈ જો પુષ્પોંકી વર્ષા,...**' પુષ્પવૃષ્ટિકે બહાને '**માનો અપને પુષ્પબાણોંકા ત્યાગ કર રહા હૈ, ઐસા માલૂમ હોતા હૈ.**' આહાહા..! ઉસમેં ભી ભક્તિ ઉનકો ભાસિત હોતી હૈ. દેખિયે! ઈન્દ્ર એકાવતારી હો. શક્રેન્દ્ર ઔર ઉસકી શચીરાની, દોનોં એકભવતારી હોતે હૈં. વહાંસે નિકલકર, એક ભવ ધારણકર, કેવલજ્ઞાન પાકર દોનોં મોક્ષ જાનેવાલે હૈં. અનાદિ જિતને શક્રેન્દ્ર ઔર ઉસકી શચિ રાણી હોતી હૈ (એકાવતારી હી હોતે હૈં). શચિ ઉત્પન્ન હોનેકે કાલમેં તો મિથ્યાત્વ સહિત ઉત્પન્ન હોતી હૈ. સ્રી હૈ ન. લેકિન બાદમેં આત્મજ્ઞાન, સમ્યગ્દર્શન પ્રાપ્ત કરતી હૈ. વહ રાની ઔર ઉસકા પતિ ઈન્દ્ર, દોનોં આખિરકા મનુષ્યદેભ ધારણ કરકે મુક્તિ પ્રાપ્ત કરતે હૈં. વહ ઈન્દ્ર આકર પુષ્પવૃષ્ટિ કરતા હૈ ઔર દેવ આકર ભગવાનકે સમવસરણમેં (પુષ્પવૃષ્ટિ કરતે હૈં). તો કહતે હૈં, પ્રભુ! વહ પુષ્પવૃષ્ટિ નહીં હૈ. તો ક્યા હૈ? કામબાણ નિષ્ફલ ગયા, કામદેવ નિષ્ફલ ગયા તો કામદેવને પુષ્પોંકી આપકે ઉપર વર્ષા કી. અહો.. ધન્ય હૈ, ધન્ય હૈ, મહારાજ! વીતરાગ સર્વજ્ઞ પરમાત્મા આપકી વીતરાગદશા, ઉસમેં હમારા કામબાણ આપકે પાસ નિષ્ફલ ગયા.

ભાવાર્થ :- '**આપકે અતિરિક્ત જિતને દેવ હૈં, ઉનકો કામદેવને માર-મારકર વશમેં કર લિયા હૈ.**' કિસીકો પ્રશંસાને, કિસીકો સ્રીકે કટાક્ષને, કિસીકો સ્રીકે વિષયસે, કિસીકો જગતકે માનસે સબ હને હુએ, છેદિત હુએ સભી દેવોંકો ઘાવ લગે હૈં. આપકે અતિરિક્ત કોઈ દેવ સચ્ચે દેવ રહે નહીં. કામબાણને ઉસકો ઘાવ મારા હૈ, ઘાયલ કર દિયા હૈ, ઘાયલ કર દિયા હૈ. કામબાણને ઉસકો માર-મારકર ઘાયલ કર દિયા. રાગમેં એકાકાર કર દિયા.

'**કિન્તુ હે પ્રભો! જબ વહી કામદેવ, અપને બાણોંસે આપકો વશ કરને આયા, તબ આપકે સામને ઉસકે બાણ, કુછ કર હી નહીં સકે.**' કુછ કર હી નહીં સકે. વીતરાગ.. વીતરાગ. અપને આનંદ સ્વરૂપમેં લીન હો ગયે, પ્રભુ! આપકો કામબાણકા વિકલ્પ કહાંસે હો? આપકે નિર્વિકલ્પ આનંદમેં આપ ઝુલતે થે, ઉસકે ફલસ્વરૂપ આપકો કેવલજ્ઞાન હો ગયા. આપકે સામને વહ કુછ કર નહીં સકા. '**ઈસલિયે ઉસ કામદેવકે સમસ્ત બાણ, આપકે સામને વિફલ હો ગયે.**' ફલ બિનાકે હુએ. ઉસકા કુછ ફલ-રાગ ઉત્પન્ન નહીં કર સકા. '**જિસસે માલૂમ હોતા હૈ કિ જબ દેવોંને આપકે ઊપર ફૂલોંકી વર્ષા કી...**' યહ બાત સત્ય હોગી કિ નહીં? સમવસરણ ધર્મસભા હોતી હૈ વહાં અભી ભગવાનકે પાસ ધર્મસભા હૈ. શ્રી સીમંધરપ્રભુ બિરાજતે હૈં. વહાં ભી અષ્ટ પ્રાતિહાર્ય સદા હોતે હૈં. દેવ

પુષ્પવૃષ્ટિ કરતે હૈં. યે ક્યા? નેમચંદભાઈ! પુષ્પવૃષ્ટિ કર સકે નહીં, જડકી ક્રિયા કર સકે નહીં, પરદ્રવ્યકા પરિણમન અપને અધિકારકી બાત નહીં હૈ. કૌન કહતા હૈ અધિકારકી બાત? પરંતુ આત્મજ્ઞાની ધર્માત્મા સમ્યગ્દૃષ્ટિકો ઐસા શુભભાવ આતા હૈ, તબ ઐસી વૃષ્ટિકી ક્રિયાકા ઉસકા કાલ હોતા હૈ, ઉસકે કારણસે હોતા હૈ. ઉસમેં શુભભાવકો નિમિત્ત કહનેમેં આતા હૈ. કર્તા નહીં. સમ્યગ્દૃષ્ટિ ઉસ શુભભાવકા કર્તા ભી નહીં હૈ. યે બડી કઠિન બાત. કહાં ગયે? ધન્નાલાલજી! શુભભાવકા કર્તા નહીં હૈ તો કરતા ક્યોં હૈ? અરે..! સુન તો સહી. પ્રભુ! તુજે ચૈતન્યતત્ત્વકી લીલા (માલૂમ નહી).

સ્વભાવકા સાગર ભગવાન, ઉસકી દૃષ્ટિ હુઈ તો સ્વભાવ જિસકો પ્રગટ હુઆ તો ઉસકે ઊપર પુષ્પવૃષ્ટિ કરતે હૈં. વહ ક્રિયા તો ઉસ સમય પુષ્પકી હોનેવાલી પરમાણુકે ક્રમબદ્ધમેં આતી હૈ. ઉસમેં સમ્યગ્દૃષ્ટિકા શુભભાવ નિમિત્ત પડતા હૈ. નિમિત્ત પડતા હૈ ઉસકા અર્થ? વહ નિમિત્ત હુઆ તો વહાં (કાર્ય) હુઆ ઐસા નહીં. હોનેવાલા થા. યહ બાત જગતકો નહીં બૈઠતી. હોનેવાલી થી તો ઈન્દ્ર, દેવ ઘરપર બૈઠે રહે તો વહાં ક્યોં નહીં હુઈ? સુન તો સહી, પ્રભુ! તુજે ચૈતન્યકી લીલા (માલૂમ નહીં હૈ). ઉસકા શુભભાવ હોતા હૈ, તબ ઐસી ક્રિયા જો હોનેવાલી હૈ ઉસકે કાલમેં હુએ બિના રહતી નહીં. ઉસકે શુભભાવસે નહીં. શુભભાવસે ક્રિયા નહીં હુઈ, શુભભાવસે ધર્મ નહીં હુઆ. ..ચંદજી! કઠિન બાત, ભાઈ! શુભભાવ આયા ઉસસે અપને ચૈતન્યમેં શાંતિ નહીં (હોતી) ઔર શુભભાવસે ઉસ પુષ્પકી ક્રિયા નહીં હોતી. અરે..! યે (બાત). સમજમેં આયા? લેકિન વહ આયે બિના રહતા નહીં ઔર વહ ક્રિયા હોતી હૈ તો ઉસકે કારણસે (હોતી હૈ). શુભભાવકે કારણસે નહીં લેકિન હોનેવાલી ક્રિયાસે હોતી હૈ. મોતીલાલજી!

લોગોંકો તત્ત્વકા (જ્ઞાન નહીં). નૌ તત્ત્વકી ભિન્ન-ભિન્ન પૃથક્ ક્રિયા હૈ, વહ ક્યા હૈ ઔર કૈસે હોતી હૈ, માલૂમ નહીં ઔર પરસ્પર પકડ લેતે હૈં, .. પકડકર ચલે જાતે હૈં. શુભભાવ, શુભભાવ ધર્મ હૈ, ચલો, ભૈયા! કરતે-કરતે ધર્મ હો જાયેગા. ઈન્દ્ર ભી કરતે હૈં. ક્યા ઈન્દ્ર અધર્મ જાનકર કરતે હૈં? તો ઉસકો ભી ધર્મ હૈ? નહીં. ધર્મ નહીં. ધર્મ તો રાગરહિત અખંડ ચૈતન્ય જ્ઞાતા-દૃષ્ટા કી ક્રિયાકા પરિણમન હોના વહી ધર્મ હૈ. લેકિન ધર્મ કી પૂરી પરિણતિ જબતક નહીં હોતી તો ઈન્દ્ર ઐસે પુષ્પવૃષ્ટિ કરતે હૈં. કોઈ કહતા હૈ, ઉસમેં હિંસા હોતી હૈ. કોઈ ઐસા કરતા હૈ. ગડબડી કા પાર નહીં. ઈન્દ્ર આકર ઐસા કરે, દેવ આકર પુષ્પ બરસાયે ઉસમેં હવાકે (જીવકા) ઘાત નહીં હોતા? વિમાનમેં બૈઠકર આયે ઉસમેં પુષ્પ કી હિંસા હોતી હૈ. સુન તો સહી. ધર્મીકિ શુભભાવકી કિમત તુજે માલૂમ નહીં. શુભભાવ રાગકી મંદતા હૈ, પુણ્યબંધકા કારણ હૈ. ઉસમેં સાતિશય પુણ્ય બંધતા હૈ. મિથ્યાદૃષ્ટિકો ઐસા શુભઉપયોગ આતા હૈ ઉસમેં નિરઅતિશય પુણ્ય હૈ. ઉસ પુણ્ય કે ફલમેં વાણી, તીર્થંકરકા યોગ ઐસા નિમિત્ત મિલતા હૈ. લેકિન ઉસ નિમિત્તસે લાભ નહીં હૈ, ઐસા પ્રથમસે માનતે હૈં. ઐસી

બાત હૈ, ભાઈ! સમજમેં આયા?

કહતે હૈં, ઉસ સમય '**વહ ફૂલોંકી વર્ષા નહીં થી,...**' વહ ફૂલોંકી વર્ષા નહીં થી. ક્યા કહતે હૈં? ભગવાન! વહ ફૂલકી વર્ષા નહીં હૈ. હમ તો દેખતે હૈં કિ કામબાણ આપપર ડાલા વહ નિષ્ફલ ગયા, ઐસી પુષ્પવૃષ્ટિ કરતે હૈં. ઐસા હમ તો પુષ્પવૃષ્ટિમેં દેખતે હૈં. ઓહો..! '**વહ કામદેવ સ્વયં અપને પુષ્પબાણોંકો ફેંક રહા થા. ક્યોંકિ સંસારમેં યહ બાત દેખનેમેં આતી હૈ કિ કુછ સમયકે બાદ જબ જો ચીજ કામમેં નહીં આતી...**' સમય પર જો ચીજ કામમેં નહીં આતી '**ઉસકો મનુષ્ય છોડ દેતે હૈં,...**' છોડો. વીતરાગ સર્વજ્ઞ પરમાત્મા,... સબ દેવ કોઈ સ્ત્રી દ્વારા હને ગયે, કટાક્ષકે દ્વારા હને ગયે, વિષયસે હને ગયે, ભોગસે હને ગયે. વીતરાગ કામદેવકો જીતનેવાલે અરાગી આત્માકી જિસકી પરિણતિ હૈ, ઉસપર તો પુષ્પવૃષ્ટિ હી કરની ચાહિયે. ઉસકે બાણ નિષ્ફલ ગયે તો પુષ્પવૃષ્ટિ કી. વહ લિયા. ૨૮.

एस जिणो परमप्पा, णाणोण्णाणं सुणह मा वयणं।
तुह दुंदुही रसंतो, कहइ व तिजयस्स मिलियस्स।।२८।।

દુન્દુભી. ભગવાન સમવસરણમેં બિરાજતે હૈં. વે તો વીતરાગ હૈ. દુન્દુભી નગાડા. મંગલ બાજે બજતે હૈં ન સુબહ. ઐસે મંગલ બાજે-દુન્દુભી. ઐસે તો સાઢે બાહર ક્રોડ બાજે બજતે હૈં. ભગવાન કે સમવસરણમેં. યે ક્યા? એક ઓર નિર્વિકલ્પ વીતરાગતા. જિસમેં ગુણ-ગુણીકે ભેદકા વિકલ્પ કરે તો વહ ભી પુણ્યબંધકા કારણ હૈ, ધર્મ નહીં. ઐસી દૃષ્ટિ અંતરમેં કરકે વીતરાગ હુઆ તો કહતે હૈં કિ વહાં દુન્દુભી બજતી હૈ. સમવસરણમેં બડા નગાડા, દૈવી નગાડા (બજતા હૈ). યહાં ભી પુત્રકી શાદી હોતી હૈ તબ ઐસા કુછ કરતે હૈં ન? પુત્રકા બ્યાહ હોતા હૈ તબ કરતે હૈં. નગાડા બજાતે હૈં. વહાં લડકા થા ન? હમ અજમેરમેં થે તબ. બાલચંદજી કે ઘરપર કુછ થા. નગાડા બજતા થા. ક્યા હૈ? પુત્રકે યહાં પુત્રજન્મ હુઆ હૈ. સાધારણ મનુષ્ય હોનેપર ભી સુબહ નગાડા બજાતે હૈં. હમ વહાં થે. અચ્છા મુહૂર્ત હોતા હૈ. યે તો સાધારણ પુણ્યવંત.

(યહાં તો) તીર્થંકર સર્વજ્ઞદેવ, ઉસમેં તીર્થંકર આદિશ્વર ભગવાનકા કથન હૈ. ઐસા પુણ્ય, ઉસકી બરાબર પ્રતીત કરની ચાહિયે. ઉસકે ફલમેં દેવ દુન્દુભી-નગાડા બજાતે હૈં. દેવ. યહાં પૈસે દેકર બજાનેવાલેકો અચ્છે મુહૂર્તપર બુલાના પડે. વહાં દેવ આકર નગાડા બજાતે હૈં. ક્યા કહતે હૈં? '**હે ભગવન્! આપકી બજતી હુઈ...**' બજતી હુઈ. આપકા '**દુન્દુભી (નગાડા) તીન લોકમેં...**' તીન લોકકો ઈકટ્ઠા કરકે '**યહ બાત કહતી હૈ...**' તીન લોક વહાં ઈકટ્ઠા હો ગયા? ઉસકે અભિપ્રાયમેં ઐસા હૈ કિ યહ દુન્દુભી તીન લોકકા જિસે જ્ઞાન હૈ (ઉનકો સુનને હેતુ) તીન લોકકે જીવ આ જાઓ. ભગવાનકી વાણી સુનો. ભગવાનકે સિવા કોઈ દૂસરેકી વાણી સુનની નહીં. રાગી, દ્વેષી, અજ્ઞાની કામબાણસે ઘાયલ હો ગયે

હો, ઉસકા વચન નહીં સુનના. વીતરાગ સર્વજ્ઞ કામબાણસે રહિત હો ગયે, ઉનકી વાણી સુનો. ઉસ વાણીમેં અમૃત ભરા હૈ. અમૃતકુંડમેંસે નિમિત્ત હોકર વાણી અમૃતકુંડ રૂપ પ્રવાહમેં બહતી હૈ. તીન લોકકો ઇકટ્ઠા હોકર દુન્દુભી કહતી હૈ. ક્યા સબ ઇકટ્ઠે હો ગયે? હમ કહતે હૈં ન. હમ ઇકટ્ઠે હોકર આતે હૈં. ભગવાનકી દુન્દુભી (બજતી હૈ) તો હમ કહતે હૈં કિ સબ લોક ઇકટ્ઠે હોકર (આઓ). (દુન્દુભી) **'યહ બાત કહતી હૈ કિ હે જીવોં! વાસ્તવિક પરમાત્મા તો ભગવાન આદિનાથ હી હૈં;...'** જિસને અનેકાંત સ્વરૂપ પ્રગટ કિયા. યહાં તો (પહલેસે બાત) લેકર આતે હૈં ન. સર્વાર્થસિદ્ધસે લેતે-લેતે અષ્ટ પ્રાતિહાર્ય તક આયે હૈં.

'ભગવાન આદિનાથ હી હૈં; ઇનસે ભિન્ન કોઈ પરમાત્મા નહીં હૈ,...' દૂસરા કોઈ કર્તા પરમાત્મા જગતકા, ઈશ્વર ઔર ઐસા-વૈસા સબ જૂઠ હૈ. પરમાત્મા હો તો સાક્ષી સર્વજ્ઞદેવકી સેવા કરો. ઉનકી વાણી સુનો. વાણી સુનના તો શુભભાવ હૈ. નેમચંદભાઈ! ઐસા ક્યોં કહતા હૈ દુન્દુભી નાદ? અરે..! ભગવાન! સુનનેકા રાગ ધર્મીકો આયે બિના રહતા નહીં. શુભરાગ હૈ. ગણધરકો આતા હૈ. સંતોં એકાવતારીકો (આતા હૈ). અંતર્મુહૂર્તમેં કેવલજ્ઞાન લેનેકી તૈયારી હો ઉસકે પહલે ભી ભગવાનકી વાણી સુનનેકા રાગ હોતા હૈ. બાદમેં અંદર લીન હો જાયે તો કેવલજ્ઞાન હોકર સ્થિર હો જાયે. લેકિન વાણી સુનનેકા પ્રેમ (હોતા હૈ). સંસારમેં વિકથા નહીં સુનતા? ધંધા ઐસા કરના, ઐસા મશીન લગાના, ઐસા કરના, ઐસા હો તો તુમકો બહુત લાભ હોગા. પચીસ હજારકી આમદની એક મહિનેકી હોગી. વહાં સુનતા હૈ કિ નહીં પાપકા ભાવ? કેવલચંદભાઈ! વહાં સબ બાત સુનતા હૈ. યે મશીન ઐસા હોગા, ઇસસે ઐસા હોગા, ઐસા કરોગે તો ઇસમેંસે ઇતની મહિનેકી કમાઈ બઢેગી. મહિનેકી પાંચ હજારકી હૈ, દસ હજાર ઔર બીસ હજારકી હો જાયેગી. ... ધીરૂભાઈ! જગતકો...

કહતે હૈં, ભગવાન! વાણી નહીં, વહ નગાડા ઐસા કહતા હૈ કિ **'ઇનસે ભિન્ન કોઈ પરમાત્મા નહીં હૈ. ઇસલિયે તુમ દૂસરેકા ઉપદેશ મત સુનો,...'** એક વીતરાગ દૃષ્ટિ ઔર વીતરાગ રમણતા હુઈ, ઉસકી વાણીમેં વીતરાગતા હી નિકલતી હૈ. અકેલા વીતરાગ. નિમિત્ત, રાગકી ઉપેક્ષા કરવાતા હૈ ઔર સ્વભાવકી અભેદ દૃષ્ટિ કરવાતા હૈ. ઐસી દૃષ્ટિ કરવાતા હૈ ઐસા ઉપદેશ હૈ વહી સુનને લાયક હૈ. સમજમેં આયા? સુનતે વક્ત તો શુભરાગ હૈ. હૈ, શુભરાગ તો .. આયે બિના રહતા હૈ? લેકિન શુભઉપયોગમેં સુના ક્યા? વીતરાગી ઉપદેશ. વીતરાગી ઉપદેશકા અર્થ? અહો..! તેરા સ્વરૂપ પરમાત્મા આનંદકંદસે ભરા હૈ. ઉસમેં ભેદ ભી ન કર. અભેદ દૃષ્ટિ કર ઔર અભેદમેં લીનતા કર. ઐસા ભગવાનકા ઉપદેશ હૈ, દૂસરેકા ઐસા ઉપદેશ હોતા નહીં. અજ્ઞાની ગડબડી કરતે હૈં, ઘાયલ હો ગયે હૈં તો ઉસકા ઉપદેશ સુનને લાયક નહીં હૈ. **'ઇસલિયે તુમ દૂસરેકા ઉપદેશ મત સુના,...'** અસ્તિ-નાસ્તિ કી. દૂસરેકા યાની મિથ્યાદૃષ્ટિ વસ્તુકા સ્વરૂપ નહીં જાનતે હૈં, ઐસા કોઈ સાધુ નામ ધારણ કરતા હો યા દેવ નામ ધારણ કરતા હો, ઉસકા ઉપદેશ સુનને લાયક નહીં હૈ. યે દેવકી પરીક્ષા

કરતે હૈં કિ દેવ ઐસે હોતે હૈં. ઔર દેવકી વાણીમેં ભી ઐસી વાણી હૈ. દેખોન! વર્તમાનમેં તો ઈતની ગડબડી હો ગયી હૈ. અભી સર્વજ્ઞકી વાણી ક્યા કહતી હૈ ઔર ક્યા સમજાતે હૈં, ઉસકા લક્ષ્ય ઔર રુચિકી ભી ખબર નહીં. ઐસા કહતે હૈં, દેખો! ભગવાનને ઐસા કહા. ક્યા કહા? ભગવાનને કહા હૈ કિ નિમિત્તસે હુઆ, નિમિત્તકો પ્રાપ્તકર હુઆ, વ્યવહારકો પ્રાપ્તકર હુઆ. વહ સબ કથન તો વ્યવહારનયકે હૈં. તેરા સ્વભાવ પાકર તેરી દશા હોતી હૈ. ઐસા ભગવાનકા ઉપદેશ હૈ, ઉસકો સુનો, દૂસરેકો નહીં.

ભાવાર્થ :- 'મંગલ કાલમેં જિસ સમય આપકી દુન્દુભી આકાશમેં શબ્દ કરતી હૈ...' મંગલ કાલમેં. ઔરતેં નહીં ગાતી શાદીકે પ્રસંગમેં? આજ તો વેણલું વાયું... ઐસા કુછ બોલતી હૈ ન? ક્યા? વેણલા વાયા. પ્રભાતી ગાતે હૈં. પાપકી પ્રભાતી. ધર્મકી પ્રભાતી બોલે વહ અલગ. યે તો, વેણલા વાયા ને સોના સમો સૂર્ય ઉગ્યો, થાળ ભર્યો મોતીએ ને... ઐસી સબ બાતેં કરતે હૈં ન? ઉસકો હર્ષ હૈ, પાપકા. પાપકા હર્ષ હૈ. યહાં ધર્મીકો મંગલ બાજા બજતા હૈ. ચલો, ભગવાનકી વાણી સુનને. ત્રિલોકનાથકી વાણી. ચાર જ્ઞાન, ચૌદહ પૂર્વકો ધારણ કરનેવાલે, અંતર્મુહૂર્તમેં ચાર જ્ઞાન ઉત્પન્ન કરનેકી તાકત, ચૌદહ પૂર્વ ઔર બારહ અંગ કી રચના કરનેકી તાકત (રખનેવાલે) ભગવાનકી વાણી સુનતે હૈં. વહી સુનને લાયક હૈ, દૂસરેકી વાણી સુનને લાયક નહીં હૈ.

દૂસરા, જો કોઈ પ્રાણી પુણ્ય, રાગ, નિમિત્તસે કલ્યાણ હોગા, ઐસા બતાનેવાલા હો તો વહ કથા ધર્મકથા નહીં હૈ, પરંતુ પાપકથા હૈ. સમજમેં આયા? ધન્નાલાલજી! વહ વિકથા (હૈ). વિકથાકા નામ ઐસા હૈ, ભાઈ! દર્શનભેદની. દર્શનકા ભેદ મિથ્યાત્વ, સમ્યગ્દર્શનકા નાશ કરનેવાલી, ભેદ કરનેવાલી. જો કોઈ કથન ઉપદેશમેં ઐસા આવે કિ તુજે શુભરાગસે ધર્મ હોગા, પુણ્ય કરતે-કરતે કલ્યાણ હોગા, હમારે સમીપ દૃષ્ટિ રખો તો તેરા કલ્યાણ હોગા. ઔર ક્રિયાકાંડમેં ઘુસ જાઓ બરાબર, ક્રિયા કરતે-કરતે, કરતે-કરતે ઐસા શુભરાગ હો જાય કિ ફિર શુભરાગ ફટકર વીતરાગતા હો જાયેગી. ઐસી કોઈ કથા કરતા હો તો સમકિતભેદની-સમકિતકા નાશ કરનેવાલી હૈ. વિકથા હૈ. ઐસી વિકથા મત સુનો. ધન્નાલાલજી! દેખો! ભક્તિ કરતે હૈં. આહા..! વીતરાગી સંત મહામુનિ ભાવલિંગી પરમેશ્વરપદકો અંદરસે ત્વરાસે ગ્રહણ કર લેતે હૈં. ત્વરાસે, વેગસે. કહો, સમજમેં આયા?

'ઉસ સમય ઉસકે બજનેકા શબ્દ નિષ્ફલ નહીં હૈ, કિન્તુ વહ ઈસ બાતકો પુકાર-પુકાર કર કહતી હૈ...' પુકાર-પુકાર કર કહતી હૈ, દેખો! **'હે ભવ્ય જીવોં! યદિ તુમ પરમાત્માકા ઉપદેશ સુનના ચાહતે હો તો ભગવાન શ્રી આદિનાથકા દિયા હુઆ ઉપદેશ...'** ભગવાનને જો ઉપદેશ દિયા હૈ વહી સુનો, વહી સુનને લાયક હૈ. **'કિન્તુ ઈનસે ભિન્ન જો દૂસરે-દૂસરે દેવ હૈં, ઉનકે ઉપદેશકો અંશ માત્ર ભી મત સુનો...'** સુનનેકો જાતે હૈં ન. ચલો ભાઈ! કુછ મિલેગા. ધૂલ મિલેગી. ચલો ભાઈ! વહાં ઉપદેશ ચલતા

હૈ. વીતરાગી તત્ત્વ ક્યા, સર્વજ્ઞકે તત્ત્વકી અભેદ દૃષ્ટિકા વિષય ક્યા ઔર અભેદકી દૃષ્ટિમેં ભી જબતક પૂર્ણ અભેદ ન હો, તબ ભેદમેં રાગ ક્યા આતા હૈ, ઉસકી મર્યાદા ક્યા, ઉસકી ખબર નહીં ઔર કથન કરતે હૈં કિ ચલો, ભાઈ! થોડા તો લાભ મિલેગા ન. ..ચંદભાઈ! લાભ મિલેગા મિથ્યાત્વકા. સમજમેં આયા? વિપરીત માન્યતા-ઊલટી માન્યતાકા લાભ (મિલે), વહ ધર્મકથા નહીં. **'અંશ માત્ર ભી મત સુનો...'** ક્યોં? ભાઈ! સુનનેમેં ક્યા હૈ? વહ તો પરજ્ઞેય હૈ. લેકિન સુનનેમેં તેરી કોઈ ઈચ્છા તો હૈ કિ નહીં? સુનેગા તો મુજે લાભ હોગા. ઐસી તેરી માન્યતા જૂઠી હૈ. ઈસલિયે અંશ માત્ર ભી સુનના નહીં. યે ક્યા? વાણી નુકસાન કરેગી? લેકિન તેરે ભાવમેં ઉસ વાણીમેં આનંદ આતા હૈ, ઉત્સાહ આતા હૈ કિ ઉસમેં કુછ લાભ હોગા વહ તેરા ભાવ હી જૂઠા હૈ. અંશ માત્ર સુનના નહીં.

'ક્યોંકિ યદિ પરમાત્મા હૈ તો શ્રી આદિશ્વર ભગવાન હી હૈં, ઈનસે ભિન્ન લોકમેં દૂસરા કોઈ પરમાત્મા નહીં હૈ.' વહ તો આદિશ્વર કહો કિ સર્વ તીર્થંકર એક આદિશ્વરમેં સબ આ જાતે હૈં. ૨૯.

रविणो संतावयरं, ससिणो उण जड्डयाअरं देव।
संतावजडत्तहरं, तुम्हच्चिय पहु पहावलयं।।२९।।

આહાહા..! ચંદ્ર, સૂર્યકો ભી હલકા બના દેતે હૈં. પ્રભુ! આપકા ચૈતન્યપ્રકાશ ઔર આપકે સર્વજ્ઞમેં આયા જો તત્ત્વ, ઉસકે આગે ઈસ ચંદ્ર, સૂર્યકો હમ ક્યા અધિક કહેં? દુનિયા કહતી હૈ, ચંદ્ર અધિક હૈ, સૂર્ય અધિક હૈ.

હે ભગવાન! હે પ્રભુ! **'સૂર્યકા પ્રભાસમૂહ તો મનુષ્યોંકો સંતાપ કરનેવાલા હૈ...'** સૂર્યકી પ્રભા. તાપ લગતા હૈ ન? આતાપ, આતાપ. ગર્મી, ગર્મી, ગર્મી. ભાગો, ભાગો. .. ગર્મી, ગર્મી, ગર્મી. સુનતા હો તો .. હમ એક જગહ ગયે થે તો ઉસકા ભટ્ટારક સુનને આયા. હાથમેં પંખા થા. યે કોઈ તેરા સુનનેકા લક્ષણ હૈ? દેખા થા કિ નહીં? ઉસને દેખા થા, સાથમેં થે ન. ઠાઠ-માઠ કરકે (આયે), પંખા ભી ઐસા. મયુરપંખ. બૈઠા. માનો ભગવાન! ક્યા હૈ? તૂ ભગવાન હૈ? વિનયકી ખબર નહીં. સુનનેમેં કિતની વિનયતા, નમ્રતા, યોગ્યતા, પાત્રતા હોતી હૈ, ઉસકી ભી ખબર નહીં. ભગવાનકી વાણી સુનને આયા હૈ, વહાં ઐસે-ઐસે પંખા ચલાતા હૈ. માનો મૈં બડા! ભટ્ટારક. ઈશ્વરચંદજી! અરેરે..! જૈનદર્શનમેં ઐસે હી રોટી ખાનેવાલે નિકલતે હૈં.

ભગવાનકી વાણી કૈસી! ઈન્દ્ર, સિંહ, બાઘ ભગવાનકી સભામેં (બૈઠતે હૈં). બાઘ ઔર સિંહકા તો શરીર બહુત ગર્મ હોતા હૈ. ઈતની ગર્મી ... ગર્મી હોતી હૈ, હવા લગને દો, હવા લગને દો. ઓહોહો..! તેરા સુનનેકા લક્ષણ હી સચ્ચા નહીં હૈ. સુનનેકા ભી લક્ષણ સચ્ચા નહીં હૈ. .. કહા ન? બંદર. આતા હૈ ન? બંદર હૈ. ઐસી નમ્રતા.

કહતે હૈં, ભગવાનકી વાણી સૂર્યકે સાથ મિલાન કરનેમેં આતી હૈ, ઐસા હૈ નહીં. ક્યોંકિ

વહ સૂર્ય તો મનુષ્યોંકો સંતાપ કરનેવાલા સૂર્ય હૈ. **'તથા ચંદ્રમાકા પ્રભાસમૂહ, જડતા કરનેવાલા હૈ.'** ચંદ્ર ઉગતા હૈ, શીતલતા (હોનેસે) મનુષ્યોંકો નિદ્રા આ જાતી હૈ. શીતલ ઠંડી હવા આતી હૈ ન? વહ જડતાકા કારણ હૈ. અથવા ચંદ્રમાકી શીતલતામેં મનુષ્ય જાગતા હો તો જડતાકી-વિષયકી વાસના રાત્રિકો ઉત્પન્ન હોતી હૈ. ચંદ્ર જડતાકા કારણ હૈ. .. સૂર્ય સંતાપકા કારણ હૈ ઔર ચંદ્ર જડતાકા કારણ હૈ. ઉસમેં કોઈ મહત્તા યા અધિકતા હૈ નહીં. કહો, સમજે? 'જડતા કરનેવાલા હૈ.'

'કિન્તુ હે પૂજ્યવર!' હે પૂજ્યવર! આપ તો પૂજનેલાયક હો. **'આપકા પ્રભાસમૂહ, સંતાપ વ જડતા, દોનોંકા હી નાશ કરનેવાલા હૈ.'** આપકી વાણી સુને... ભગવાનકો ભી પ્રભામંડલ હોતા હૈ ન. ઉસમેં નજર પડે તો સાત ભવ દિખતે હૈં. ઔર ચૈતન્યપ્રભુ સર્વજ્ઞ ઉસમેં નજર પડ જાયે તો અપને સ્વભાવ સન્મુખ હોકર સમ્યગ્દર્શન હો જાયે. ઐસા પ્રભાસમૂહ મિથ્યાત્વ, સંતાપકા નાશ કરતા હૈ. અચેતન જડ ભાવ વિકાર, ઉસકા નાશ કર ચૈતન્યકી જાગૃતિ કરનેવાલા ભગવાન, આપકા હી .. હૈ. આપ હી યથાર્થ ચંદ્ર, સૂર્યસે દૂસરી ચીજકી ઉપમા આપકો દે... ચંદ્ર, સૂર્યકી આતી હૈ? જયચંદભાઈ! આતા હૈ કહીં? કિસમેં? લોગસ્સ કિયા હૈ કિ નહીં? ચંદેસુ ણિમ્મલયરા આઈતેસુ અહિયંપયાસયરા સાગરવર ગંભીરા, સિદ્ધા સિદ્ધિ.. પહલે તો કિયા થા કિ નહીં? ચંદેસુ ણિમ્મલયરા, ણિમ્મલયરા, ણિમ્મલતરા. હે ભગવાન! આપ ચંદ્રસે નિર્મલ હો. તો કહતે હૈં, નહીં. ચંદ્ર તો જડતા લાનેવાલા હૈ. રાત્રિમેં નિદ્રા લાતા હૈ અથવા વિષયકી વાસના (લાતા હૈ). યહાં તો નિમિત્તકા કથન હૈ ન. ઔર સૂર્યકા આતાપ ગર્મી, ગર્મી, ગર્મી (દેતા હૈ). ઐસે દેસ હૈં કિ વહાં સૂર્ય (કી ઇતની ગર્મી હોતી હૈ કિ) ચમડી કાલી પડ જાયે. ક્યા કહતે હૈં? સિદ્દી, સિદ્દી. અરબસ્તાન, આફ્રિકા. ચમડી એકદમ કાલી. આતાપ લગતા હૈ.

પ્રભુ! આપકા પ્રભાસમૂહ જડતાકા નાશ, વિષય વાસનાકા નાશ, અજ્ઞાન-અચેતનકા નાશ ઔર ચૈતન્યકી જાગૃતિ, ઔર સંતાપ, આકૂલતાકા ભી નાશ કરનેવાલા હૈ. નિમિત્તસે કથન હૈ ન, ભૈયા? ભક્તિમેં તો નિમિત્ત આતા હૈ ન? ઉપાદાન, અંદર શુદ્ધ ઉપાદાનસે કરે તબ નિમિત્તકા કથન ઉસમેં આતા હૈ. યે દો પુસ્તક આ ગયે હૈં. જૈનતત્ત્વ મિમાંસા.

ભાવાર્થ :- 'યદ્યપિ સંસારમેં બહુતસે તેજસ્વી પદાર્થ દૃષ્ટિગોચર હોતે હૈં, કિન્તુ હે પૂજ્યવર...' પ્રભુ! કોઈ ભી તેજસ્વી પદાર્થ... દેખો! યે મિલાન કરતે હૈં. આપકે પ્રભાસમૂહ જૈસા હૈ ઉસકા કિસીકે સાથ મિલાન હોતા નહીં. (કોઈ ભી) **'ઉત્તમ પદાર્થ નહીં હૈ, ક્યોંકિ યદિ હમ સૂર્યકો તેજસ્વી પદાર્થ કહેં તો ઉસકી પ્રભા, મનુષ્યોંકો અત્યંત સંતાપ દેતી હૈ, યદિ ચંદ્રમાકો ઉત્તમ વ તેજસ્વી પદાર્થ કહેં તો...'** યહ બાત ભી બન નહીં સકતી. ક્યોંકિ ચંદ્રમાકા પ્રભાસમૂહ જડતા કરનેમેં સમર્થ હૈ. નિમિત્તસે (કથન હૈ).

‘કિન્તુ હે જિનવર! આપકી પ્રભાકા સમૂહ, સંતાપ તથા જડતા, દોનોંકા સર્વથા નાશ કરનેવાલા હૈ, ઈસલિયે આપકી પ્રભાકા સમૂહ હી ઉત્તમ સુખદાયક હૈ.’ ‘વચનામૃત વીતરાગના પરમશાંત રસ મૂળ.’ બોલતે હૈં ન? જ્યોતિ આયા હૈ યા નહીં? ‘વચનામૃત વીતરાગના પરમશાંત રસ મૂળ, ઔષધ જે ભવરોગના...’ ભવકા હી નાશ. પંચાસ્તિકાયમેં હૈ કિ જિતભવા. ભગવાન! આપ કૈસે હો? પંચાસ્તિકાય શુરૂઆત (મેં આતા હૈ). ભવકો જિતનેવાલા જિતભવા. ઔર આપકી વાણી? ચાર ગતિકા ભાવ ઔર ઉસકા ફલ જો પરતંત્ર હૈ, ઉસકા નાશ કરનેવાલી હૈ. ભવ બતાનેવાલી, ભવકા ફલ (મિલે) ઐસા આપકી વાણીમેં હૈ નહીં. સર્વાર્થસિદ્ધકા ભાવ જિસ ભાવસે મિલે ઉસકા ભાવ બતાનેવાલે નહીં હો. મોતીલાલજી!

મુનિકો જિસ ભાવસે સર્વાર્થસિદ્ધ મિલતા હૈ ઔર તીર્થંકરત્વ મિલતા હૈ, વહ ભી ભવ હૈ ન? નહીં, આપકી વાણી તો ભવછેદક હૈ. ભવ ઔર ભવકા કારણ, ચાર ગતિકા જો કારણભાવ હૈ, (ઉસકો) છેદનેવાલી વાણી હૈ. નહીં, ઉસ રાગકા છેદ કર. સ્વભાવ સન્મુખ હોકર શુદ્ધ પરિણતિમેં રહે, વહ તેરી દશા ઔર તેરા ધર્મ હૈ. બીચમેં શુભરાગ આતા હૈ, વહ પરજ્ઞેયકી ભાંતિ જ્ઞાતાકો જાનનેમેં આતા હૈ. જાનનેલાયક હૈ. જાનનેલાયકમેં પ્રયોજનભૂત કહનેમેં આયા, આદરને લાયક નહીં હૈ. લેકિન આયે બિના રહતા નહીં. કિતને હી ઐસા કહતે હૈં, યે લોગ સોનગઢમેં શુભભાવકો મિથ્યાત્વ કહતે હૈં. પેપરમેં આતા હૈ, હાં! જૈન ગેજેટમેં આયા થા. જૈન ગેજેટમેં નહીં, લેકિન જૈનદર્શનમેં આયા થા. વહાં ઉદયપુરમેં દેખા થા ન. મખ્ખનલાલ. કહાં ગયે? ઉગ્રસેનજી! ઉગ્રસેનકે ગાંવમેં. ઐસી ચિઠ્ઠી ચલી થી, હમારે જાનેસે પહલે. દેખો, યે કહતે હૈં કિ શુભઉપયોગ મિથ્યાત્વ હૈ. અરે..! સુન તો સહી. શુભઉપયોગકો મિથ્યાત્વ અજ્ઞાની કહતે હૈં. શુભઉપયોગકો મિથ્યાત્વ કૌન કહતા હૈ? દેવ-ગુરુ-શાસ્ત્રકી સચ્ચી શ્રદ્ધા કરના વહ ભી શુભઉપયોગ હૈ. શુભઉપયોગ મિથ્યાત્વ હૈ? હૈ હી નહીં. ઉસકો લાભદાયક માનકર, ધર્મકી પંક્તિમેં ઉસકા ઘુસાયે કિ ઉસસે ધર્મ હોતા હૈ, તો વહ માન્યતા મિથ્યાત્વ હૈ. વહ તો શ્રદ્ધામેં વિપરીતતા હુઈ. સમજમેં આયા? બડા લેખ લિખા હૈ, જૈનદર્શનમેં ઐસા લિખા હૈ. ફૂલચંદજી સબકા જવાબ દેનેકે લિયે તૈયાર થે. એક-એક અક્ષરકા. અરે..! સુન તો સહી, પ્રભુ! તૂ ક્યા કહતા હૈ? કિસકો આરોપ દેતા હૈ?

યહાં ભગવાનકો કહતે હૈં, પ્રભુ! ઉત્તમ પદાર્થ તો આપ હી હો. ચંદ્ર ઔર સૂર્ય ઉત્તમ નહીં હૈ. કહો, સમજમેં આતા હૈ? ભગવાનજીભાઈ! ઈસમેં સબ ગડબડ કરતે હૈં. કાનજીસ્વામી શુભભાવકો મિથ્યાત્વ કહતે હૈં. કૌન કહતા હૈ? તીન કાલમેં શુભભાવકો મિથ્યાત્વ કહનેવાલા મિથ્યાદૃષ્ટિ હૈ. ઈશ્વરચંદજી! ઔર શુભભાવકો ધર્મ કહનેવાલા ભી મિથ્યાદૃષ્ટિ હૈ. કઠિન બાત, ભાઈ! પઢતે નહીં, સુનતે નહીં, વિચાર કરતે નહીં. પઢે કહાં-સે? પઢે તો ઉસકા.. સમજે?

રહતા નહીં. ઉસકા હૃદય રહતા નહીં-ઉસકી માન્યતા રહતી નહીં. ૩૦.

मंदरमहिज्जमाणांबु रासिणिग्धोससण्णिहा तुज्झ।
वाणी सुहा ण अण्णा, संसारविसस्स णासयरी।।३०।।

ઓહો..! દિવ્યધ્વનિ. અબ દિવ્યધ્વનિ (કી બાત કરતે હૈં). પ્રાતિહાર્ય હૈં ન એકકે બાદ એક? '**હે ભગવાન જિનેશ! મંદરાચલસે મંથન કિયે ગયે સમુદ્રકે નિર્ઘોષ** (બડે ભારી શબ્દ)...' મેરુ પર્વતકો દંડ બનાકર. મેરુ પર્વત એક લાખ યોજન ઊંચા. (ઉસકા) દંડ બનાકર સમુદ્રમેં મંથન (કરનેમેં આયે). જૈસે દહીમેં મંથની હોતી હૈ ન? ક્યા કહતે હૈં? રવૈયા. ઐસા-ઐસા કરતે હૈં કિ નહીં? તો દહીકી છાછ હો જાતી હૈ. ઐસે સમુદ્રમેં મેરુ પર્વત ... ઐસા .. નિકલા, ઉસમેં-દહીમેં ભી આવાજ નિકલતી હૈ ન? એક મન દહી હો, ઉસમેં ગર્મ પાની ડાલે તો ઐસી આવાજ હોતી હૈ અંદરસે.. યે તો મેરુ પર્વત સમુદ્ર મેં ડાલકર (હિલાયે તો) ઐસી આવાજ (હોતી હૈ), પ્રભુ! આપકી ધ્વનિ ઐસી નિકલતી હૈ. ઓહોહો..! મનુષ્યકી ધ્વનિ. સમજમેં આયા? '**હે ભગવાન જિનેશ! મંદરાચલસે મંથન કિયે ગયે સમુદ્રકે નિર્ઘોષ** (બડે ભારી શબ્દ) **કે સમાન આપકી વાણી હી શુભ હૈ,...**' ગંભીર ધ્વનિ નિકલતા હૈ. ગર્જના હોતી હો. ઓહોહો..! સહજ, હાં! જૈસે બાદલમેં ગર્જના હોતી હૈ ન? કૌન કરતા હૈ? કૌન કરે? વહ તો સહજ ઐસી વાણી હો જાતી હૈ.

ભગવાનકી વાણી.. એ.. માસ્તર! ભગવાનકી વાણી કૈસી હૈ? વિસ્તા યા પ્રયોગસા? હંસતે હૈં. બચ્ચોં! કહાં ગયે વિદ્યાર્થી? પ્રશ્ન કરતે થે. ભાઈ! ભગવાનકી વાણી ગર્જનાકી ઉપમા દી હૈ, લેકિન ગર્જના વિસ્તા હૈ ઔર યે વાણી પ્રયોગસા હૈ. ચૈતન્યકા ઉસમેં નિમિત્ત હૈ. '**ઉસકે સમાન આપકી વાણી હી શુભ હૈ...**' વાણી શુભ હૈ. જડ. ભગવાન! હમ સુનતે હૈં તો હમકો શુભઉપયોગ હમારે કારણસે હુઆ. આપકી વાણી ભી શુભ હૈ. વાણી શુભ હૈ, વાણી પૂજ્ય હૈ. આતા હૈ કિ નહીં? વાણી પૂજ્ય હૈ. આહાહા..! ભગવાન! આપ તો પૂજ્ય હો, આપકી વાણી (પૂજ્ય હૈ). વાણી તો જડ હૈ, અચેતન હૈ. વાણી જિસ પત્રમેં લિખતે હૈં વહ ભી અચેતન જડ હૈ. ઉસકો પૂજ્યતાસે નમન કરના વહ ભી શુભભાવ હૈ, શુભઉપયોગ હૈ. તો કહતે હૈં કિ, શુભઉપયોગ આતા તો હૈ. આપકી વાણીકો હમ શુભ કહતે હૈં. હમારે શુભઉપયોગમેં વહ નિમિત્ત પડતી હૈ. શુદ્ધકા ભી નિમિત્ત કહનેમેં આતા હૈ.

આપકી વાણી અત્યંત શુભ હૈ, અત્યંત શુભ હૈ. જડ. અન્ય વાણી શુભ નહીં હૈ. '**આપકી વાણી હી સંસારરૂપી વિષકા નાશ કરનેવાલી હૈ,...**' સંસારકે વિષકો ઉતારનેવાલી આપકી વાણી હૈ. જૈસે મંત્ર (બોલતે હૈં) તો વિષ ઉતર જાતા હૈ. સર્પ કાટા હો. ભગવાન! નિમિત્તસે કથન હૈ ન. ઉતરે તબ નિમિત્તમેં ઐસા આરોપ દેનેમેં આતા હૈ ન? સંસારકા વિષ અનાદિસે ચઢા હૈ, વિકલ્પ, રાગ, દયા, દાન, વ્રત કા શુભરાગ મેરી ચીજકો લાભ કરેગા, ઐસી વિષદૃષ્ટિ

જો હુઈ હૈ, આપકી વાણી જહાં સુનતે હૈં તો સંસારકા નાશ કર દેતી હૈ. તબ (વાણી) સુની કહતે હૈં. સમજમેં આયા? સંસારમેં તો યે કરના હૈ, .. કરના હૈ. કોઈ ભી ઉદયભાવ સંસારકા (હો), જિસ ભાવસે તીર્થંકર ગોત્ર બંધતા હૈ, ષોડશકારણભાવના ભાતે હૈં, આતા હૈ ન? કહાં ગયે શ્રીચંદજી? હૈ કિ નહીં? ક્યા બોલતે હો? ભૂલ જાતે હૈં. આપ પૂરા દિન વહાં બોલતે હો. ષોડશકારણ ભાવના ભાતે-ભાતે, પરમગુરુ હોય, પરમગુરુ હોય. આતા હૈ કિ નહીં? ષોડશકારણ તો શુભરાગ હૈ, વહ તો આસ્રવતત્ત્વ હૈ. સમજમેં આયા? તો આસ્રવ તત્ત્વકી ભાવના કરનેલાયક નહીં હૈ. મોતીલાલજી! વહ આયે બિના રહતા નહીં. જબતક વીતરાગ ન હો, સમ્યગ્દૃષ્ટિ હૈ, આત્મજ્ઞાન (હુઆ હૈ), અભેદ દૃષ્ટિકા ભાન હૈ, લેકિન અભેદકી પરિણતિ પૂર્ણ નહીં હો, તબતક વહ તીર્થંકર ગોત્રકા ભી ભાવ આતા હૈ. લેકિન ઉસકા ભી નાશ કરનેવાલી આપકી વાણી હૈ. નાશ, ભવકા ભાવ ઔર ભવ, સબકે વિષકો ઉતારનેવાલી વાણી હૈ.

'**જબકિ અન્ય વાણી,...**' દૂસરેકી વાણી '**સંસાર-વિષકા નાશ નહીં કરતી.**' ભગવાન! આપકી ધ્વનિ... દેખિયે! ધ્વનિ તક આયે. આઠ પ્રાતિહાર્ય લેને હૈં ન? આપકી વાણીમેં હી કોઈ અચિંત્ય પ્રભા હૈ કિ આપકી વાણી સુનતે હૈં ઉસકી દૃષ્ટિમેં સંસાર-વિષ રહતા નહીં. ક્યોંકિ આપ સંસારકા નાશ કરકે હી વીતરાગ હુએ હૈં. ઔર આપકી વાણીમેં સંસરણ ઇતિ (સંસાર), સ્વભાવસે ખિસકર દૂર હોના ઐસા ઉપદેશ આપકી વાણીમેં હૈ હી નહીં. સંસાર-સંસરણ ઇતિ સંસાર. ઉદયભાવકો સંસાર કહતે હૈં. ઉસ ઉદયભાવકો તો નાશ કરનેવાલી હૈ. ઉસકી વાણીમેં ઐસા નિમિત્તત્વકી તાકત હૈ. અપને શુદ્ધ ઉપાદાનસે જો અંતર એકાગ્ર હો, ઉસકો ઐસી વાણીમેં નિમિત્તતા ઐસા કહનેમેં આતા હૈ. નહીં તો અનંત બાર નિમિત્ત-વાણી ભી સુની. બરાબર હૈ? ભગવાનકી દિવ્યધ્વનિ ભી અનંત બૈર સુની. કલ્પવૃક્ષકા ફૂલ, મણિરત્નકા દીપક, (ઉસસે) પૂજા ભી અનંત બાર કી. લેકિન ઉસકી ક્રિયાકા કર્તા ઔર બીચમેં શુભભાવ આયા ઉસસે મુજે ધર્મ હોગા, ઐસી માન્યતાકા શલ્ય રહા તો ઉસકો આત્માકા કુછ લાભ હુઆ નહીં. કહો, સમજમેં આયા?

વિષકા નાશ કરનેવાલી દૂસરે કી વાણી (નહીં હૈ). ભગવાન સર્વજ્ઞકે સિવા, વીતરાગ કે સિવા કિસીકી વાણી વિષકા નાશ કરનેવાલી નહીં હૈ. શ્રીમદ્‌ને કહા હૈ ન? 'જે સ્વરૂપ સર્વજ્ઞે દીઠું જ્ઞાનમાં, કહી શક્યા નહીં તે પણ શ્રી ભગવાન જો..' અમૃત કા સમુદ્ર બહતા હૈ. જહાં અમૃત-સમુદ્ર, સાગર, શક્તિકા સત્ત્વ જહાં ભરમાર ઉછલતી હુઈ પર્યાયમેં પૂર્ણ પરિણતિ હુઈ, વહ વાણી દ્વારા કિતના કહેં? વાણી દ્વારા કિતના આતા હૈ? 'જે સ્વરૂપ સર્વજ્ઞે દીઠું જ્ઞાનમાં, કહી શક્યા નહિ તે પણ શ્રી ભગવાન જો. તે સ્વરૂપને અન્ય વાણી શું કહે?' પ્રભુ! પામર પ્રાણી, જિસે તત્ત્વ ક્યા હૈ ઉસકી ગંધ-વાસના ભી નહીં હૈ, વહ વસ્તુકા સ્વરૂપ કહે ઐસા તીન કાલમેં બનતા નહીં. તેરી વાણીમેં જો ચમત્કાર હૈ, ઐસા

ચમત્કાર દૂસરેમેં નહીં. ચમત્કાર કબ કહનેમેં આતા હૈ? ગણધર દિવ્યધ્વનિ સુનતે હૈં કિ નહીં? ઈન્દ્ર સુનતે હૈં કિ નહીં? બારહ સભા હૈ કિ નહીં? બારહ સભા વહાં ક્યોં આતી હૈ? સુનનેકો આતી કિ નહીં? ઉસકી દૃષ્ટિમેં માલૂમ નહીં હૈ? સમ્યગ્દૃષ્ટિ ભી સુનનેકો આતે હૈં. ઉસકી દૃષ્ટિમેં માલૂમ નહીં હૈ કિ મુજે વાણીસે લાભ નહીં હોગા? ઔર વાણી સુનનેમેં શુભરાગ હૈ, ઉસસે ભી મુજે ચારિત્ર કી વૃદ્ધિ નહીં હોગી. માલૂમ નહીં હૈ? બરાબર માલૂમ હૈ. લેકિન સુનનેકા ભાવ શ્રોતાકા... ચાર જ્ઞાન ઔર ગણધરપદ, ચાર જ્ઞાન હુએ હૈં. ઔર અપની પદવી ભી માલૂમ હૈ, ગણધર તો ઈસ ભવમેં મોક્ષ જાનેવાલે હૈં. માલૂમ હૈ, ઉત્કૃષ્ટ પદવી હૈ, સબ ઋદ્ધિ ઉસકે પાસ (હૈ). ..જ્ઞાન આદિ સબ ગણધરકો ઉત્કૃષ્ટ હોતા હૈ. ઉસ ભવમેં હી મુક્તિ હોનેવાલી હૈ, માલૂમ હૈ ફિર ભી શુભરાગ શ્રવણ, મનનકા વિકલ્પ આતા હૈ. આહાહા..! કઠિન બાત, ભાઈ! જહાં નિર્વિકલ્પકી બાત કરે વહાં વિષકો ઉડા દેતી હૈ. રાગ કા વિષ. ઔર કહે કિ, બીચમેં રાગ શુભઉપયોગ આતા હૈ, ઉસકો શુદ્ધમેં નિમિત્તકા આરોપ ભી દેનેમેં આતા હૈ. સાધક ભી કહનેમેં આતા હૈ. વ્યવહારસે સાધન કહો, સાધક કહો. ઐસા કથન હોતા હૈ. અનેકાંત પ્રભુકા પંથ હૈ. લેકિન અનેકાંતકા ઐસા અર્થ નહીં હૈ કિ રાગસે ભી કલ્યાણ હોગા ઔર કલ્યાણસ્વભાવકે આશ્રયસે ભી કલ્યાણ હોગા. ઐસા દો પ્રકારકા કથન અનેકાંત નહીં હૈ. વહ તો એકાંત મિથ્યાદૃષ્ટિકા કથન હૈ. કહો, સમજમેં આયા? ૩૦વીં ગાથા પૂરી હુઈ. ભાવાર્થ (બાકી) હૈ ન?

ભાવાર્થ :- ‘**હે ભગવાન! યદ્યપિ સંસારમેં બહુતસે બુદ્ધ...**’ બુદ્ધ ઈત્યાદિ બહુત દેવ વિદ્યમાન હૈં. બુદ્ધ, બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, મહેશ આદિ .. જિન્હેં વીતરાગતા સમજમેં નહીં આયી હૈ, સર્વજ્ઞપદ નહીં હૈ, ઉન સબકો લે લેના. ‘**કિન્તુ હે પ્રભો! જૈસી આપકી વાણી (દિવ્યધ્વનિ) શુભ તથા ઉત્તમ હૈ, વૈસી બુદ્ધ આદિકી વાણી નહીં...**’ દૂસરેકી નહીં હૈ. ‘**ક્યોંકિ આપકી વાણી અનેકાંતસ્વરૂપ પદાર્થકા વર્ણન કરનેવાલી હૈ...**’ ઈસ અનેકાંતમેં ગડબડી ચલતી હૈ. અનેકાંત ક્યા? શુભરાગસે ભી ધર્મ હોગા ઔર નિશ્ચયસે ભી હોગા, ઉસકા નામ અનેકાંત. ઐસા અનેકાંત ભગવાનકી વાણીમેં આયા હી નહીં હૈ. ..ચંદજી! સમજમેં આતા હૈ?

અનેકાંત તો વહ હૈ કિ પરપદાર્થ પરપદાર્થસે હૈ ઔર તેરેસે નહીં હૈ. તેરા ભાવ તેરેસે હૈ ઔર પરસે નહીં હૈ. તેરે શુભભાવ ભી શુભસે હૈ ઔર શુદ્ધસે નહીં હૈ. ઔર શુદ્ધભાવ સ્વભાવકે આશ્રયસે હોતા હૈ, શુભભાવસે નહીં. ઉસકો ભગવાન અનેકાંત કહતે હૈં. ઊલટી ગડબડ કરે ઉસકો અનેકાંત કહતે નહીં. માલૂમ ભી નહીં. શાસ્ત્ર સુને ઔર અંદરસે ગડબડી કરે. દેખો! ભગવાનકી વાણી અનેકાંત હૈ. આયા ન? અનેકાંતસ્વરૂપ પદાર્થકા વર્ણન કરનેવાલી હૈ. એક-એક પદાર્થ અપને દ્રવ્ય સ્વભાવરૂપ હૈ, ગુણસ્વભાવસે ગુણરૂપ ભી હૈ, પર્યાય ભી હૈ. એક સમયકી પર્યાય ત્રિકાલમેં નહીં ઔર ત્રિકાલ પદાર્થ એક સમયમેં આતા નહીં. ઐસી

અનેકાંત વાણી ભગવાન, આપકી હૈ. દૂસરેમેં હૈ નહીં. સર્વજ્ઞ એક સમયમેં તીન કાલ દેખતે હૈં. **'વર્ણન કરનેવાલી હૈ...'**

'જબકિ વસ્તુ અનેકાંતાત્મક હી હૈ,...' વસ્તુ કૈસી હૈ? અનેક આત્મક, અનેક ધર્મ સ્વરૂપ. અનેક ધર્મ સ્વરૂપકા અર્થ? એક પદાર્થમેં જ્ઞાન હૈ તો જ્ઞાન દૂસરે ગુણરૂપ નહીં. ઔર એક દ્રવ્ય એક ગુણરૂપ નહીં. એક ગુણ એક દ્રવ્યરૂપ નહીં. એક ગુણ એક દ્રવ્યરૂપ હૈ? એક પર્યાય એક ગુણરૂપ હૈ? એક ગુણ એક પર્યાયરૂપ હૈ? એક ગુણ એક દ્રવ્યરૂપ હૈ? એક દ્રવ્ય ગુણરૂપ હૈ? નહીં. ગુણ એક પર્યાયરૂપ હૈ? નહીં. ઐસી અનેકાંત વાણી, ભગવાન! આપકી હૈ, દૂસરા વહ કહ સકતા નહીં, દૂસરેમેં હૈ નહીં. દેખો! દેવકી વાણી કૈસી હૈ ઉસકી પહચાન (કરવાતે હૈં). પંડિત નામ ધારણ કરકે બડે-બડે શાસ્ત્ર પઢ લે, ઔર પઢ ડાલા, કહતે હૈં ન? ઇતના પઢકર પઢ ડાલા. પઢકર છોડ દિયા. લેકિન ઉસકા મર્મ ક્યા હૈ, ઉસકા રહસ્ય ક્યા હૈ, ઉસે સમજે નહીં તો ચૈતન્યકા પતા લગતા નહીં.

'જબકિ વસ્તુ...' અનેક અંત ધર્મ સ્વરૂપ (હૈ). આત્મક હૈ ન? અનંત ધર્મસ્વરૂપ હૈ. **'એકાન્તાત્મક નહીં. આપકી વાણી, સમસ્ત સંસારરૂપી વિષકો નાશ કરનેવાલી હૈ; કિન્તુ બુદ્ધ આદિ કી વાણી સંસારરૂપી વિષકા નાશ કરનેવાલી નહીં, બલ્કિ સંસારરૂપી વિષકો ઉત્કટ કરનેવાલી (બઢાનેવાલી) હી હૈ.'** વિષકો બઢાનેવાલી હૈ. ભગવાનકો ઐસા નહીં બોલતે. લૌકિક, ફલાને.. અરે..! ભગવાન કિસકો કહતે હૈં? એક સમયકો આત્મા કહતે હૈં, ક્ષણિક પર્યાયકો હી આત્મા કહતે હૈં. વહ ભગવાન કૈસા? ત્રિકાલીકો ભૂલ જાતે હૈં. અકેલે ત્રિકાલીકો આત્મા કહકર, પર્યાયકા અંશ ઉસમેં હૈ ઉસકો નહીં માનતે હૈં, વહ ભી આત્માકો નહીં પહચાનતે, જાનતે નહીં. એકાંત માનનેવાલા એકાંત... દેખો! ભગવાનકા માર્ગ, પ્રભુ! અનેકાંત હૈ ઉસકા અર્થ, કોઈ ભી દ્રવ્ય, કોઈ ભી ગુણ, કોઈ ભી પર્યાય અપનેસે હૈ ઔર પરસે નહીં હૈ. ઉસકા નામ અનેકાંત હૈ. ઔર સ્યાદ્વાદ ઉસકા વાચક હૈ. કહનેવાલા. કથંચિત્ મુખ્ય-ગૌણ કરકે કહતા હૈ. જબ નિત્ય કહતા હૈ, તબ અનિત્ય ગૌણ રહ જાતા હૈ. અનિત્ય કહે તબ નિત્ય ગૌણ રહતા હૈ. ઐસી બાત સ્યાદ્વાદ વાણીમેં આતી હૈ. વાણી અનેકાંત તત્ત્વકો બતાનેવાલી હૈ. તો ભગવાનકી વાણી હૈ, ઐસી વાણી બુદ્ધકી હોતી નહીં. બલ્કિ વિષકો બઢાનેવાલી હૈ.

'આપકી વાણી, સમુદ્રકે મંથનકે સમય...' અન્યમતિકી બાત લી. અન્યમેં યહ બાત હૈ ન? ઉસકી બાત લી. યે તો દૃષ્ટાંતકી બાત હૈ. સિદ્ધાંત ઉસમેં સિદ્ધ નહીં કરના હૈ. ઉસ સમય હોનેવાલા ઘુઘવાટ, ઘુઘવાટ.. ઘુઘવાટ સમજતે હો? આવાજ. ઘુ.. ગરજતા હૈ ન? ઐસે ભગવાન આપ બૈઠે થે. ઐસી વાણી નીકલી, આવાજ કરતી હુઈ. બારહ યોજનમેં લાખોં, ક્રોડોં મનુષ્ય હોં.. ઐસી આવાજ કરતી હુઈ આપકી વાણી હૈ. ઉસકે **'સમાન અત્યંત**

ઉન્નત તથા ગંભીર હૈ.' વાણી કૈસી હૈ? ઉન્નત તથા ગંભીર હૈ. અનંત-અનંત ભાવકો બતાનેવાલી વાણી, આપકે સિવા દૂસરે કિસીકો હોતી નહીં. ઐસી ભક્તિકા ભાવ હૈ.

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)